

ביה"ס השש-שנתי ומכללה למדעים וטכנולוגיה- אורט חולון

מבחן מסכם טוטאליטריות ושואה

תכנית סחל"ב כיתות יא' - תש"ף

יסוד מארגן: בחירות אנושיות

הנחיות כלליות:

- א. בשאלון זה ארבע שאלות, עליך לענות על שלוש שאלות בלבד! (שאלה 4 היא חובה!)
- ב. חומרים מותרים: ספר הלימוד ומחברת התלמיד, ללא תדפיסים/צילומים.
- ג. משך הבחינה: 75 דקות (25 דקות לשאלה)
- ד. יש לכתוב בעט בצבע שחור/כחול בלבד
- ה. יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד!, עמוד בו יירשם למעלה "טיוטא", לא ייבדק כחלק מהתשובות, שם תוכלי/י לכתוב טיוטות שימשו אותך לכתיבת התשובה

השאלות

1. עליית הנאצים לשלטון- נאציפיקציה והמדיניות כלפי היהודים (30 נק')

א. לפניך כמה מושגים הקשורים בביסוס המשטר הנאצי בגרמניה:

ליל הבדולח

שריפת הרייכסטאג

חוקי נירנברג

חוק ההסמכה

יום החרם הכלכלי

הצו להגנת העם והמדינה

הצג שלושה מהמושגים מהרשימה **והסבר** את הקשר ביניהם. (18)

ב. **אתר** קטע מקור מספר הלימוד (מראה מקום) **הסבר** כיצד הוא מבטא את הקשר אותו

ציינת בסעיף א', **בסס** תשובתך ע"י פרטים מהקטע שבחרת. (12).

ביה"ס השש-שנתי ומכללה למדעים וטכנולוגיה- אורט חולון

2. מדיניות המשטר הנאצי כלפי היהודים בגרמניה (30%)

קראו את שני קטעי המקור שלפניכם, וענו על הסעיפים אחריהם:

א. מעדותו של גרהרד פנגרל על פוגרום ליל הבדולח, ברלין 1938:

"...ליל הבדולח, זה התחיל בבוקר. או לפחות בצהריים. היהודים קיבלו פקודה, נדמה לי משעה 12 לא להיות ברחוב, ואנחנו מבית הספר שוחררנו, ואני באתי הביתה ואמא שלי לא היתה. ואני פחדתי עליה, ואני כל הזמן הולך החוצה ובא. וראיתי איך ששברו את הזכוכיות של חנויות יהודיות. טוב, גם לפני זה עשו - ציירו צלבי קרס או מגן דוד על החנויות וכתבו שם: היהודים החוצה לפלשתינה!"
(מקור: ארכיון יד ושם)

ב. מעדותה של חנה רנד על פוגרום ליל הבדולח

"אני זוכרת ליל הבדולח, רציתי ללכת לבית הספר ואבי אמר לי: לא, אל תלכי, יש משהו, מתרחש משהו. הוא שמע את זה מהגויים. ואני בכל זאת רציתי ללכת. הלכתי, והגעתי קרוב לבית הספר, וראיתי שאין שם כניסה, ששורפים את כל ספרי התורה - מאחר שבית הספר היה צמוד לבית הכנסת, והמורים שלנו ארגנו לנו מהר מאוד כמה בחורים שילוו אותה מהר הביתה, החזירו אותנו הביתה ולא יצאנו שבוע ימים מהבית. איזו גויה נחמדה, שגרה שנים בבית הזה, הביאה לנו אוכל, וגם בעל הבית שלנו אמר שרצו לקחת את אבי לדכאו, לאן שלקחו את כל היהודים. חיפשו יהודים לקחת לדכאו. זה היה אז, אחרי ליל הבדולח. אז הוא אמר שאין אצלו יהודים. ובאמת, מאותו יום, שבוע ימים לא יצאנו מהבית. פחדנו לצאת. היו איסורים כמובן, ליהודי אסור להיכנס לחנות הזאת וזאת, ורק בשעות מסוימות היה מותר לקנות. ככה זה המשיך עד בעצם שנת 40".
(מקור: ארכיון יד ושם)

א. ערוך השוואה בין שני הקטעים, באמצעות שני תבחינים, בנוסף לתבחין- "נותן העדות".

הסבר כיצד תורמת ההשוואה להבנת מצבם של יהודי גרמניה בשנת 1938? (18)

ב. הצג דילמה, שהיתה כרוכה בבחירה בנושית העולה בקרב יהודי גרמניה בעקבות פוגרום

"ליל הבדולח". **הסבר** באמצעות שני נימוקים העולים מקטעי המקור, הוסף נימוק נוסף

ממה שלמדת/ספר הלימוד, לכך שיהודים נשארו בגרמניה למרות "ליל הבדולח"? (12)

3. מדיניות המשטר הנאצי כלפי היהודים בגרמניה (30%)

קרא קטע מקור זה והשב על הסעיפים שאחריו:

עדות רודולף הס (מחקירתו בקרקוב, קיץ לאחר שנשבה בידי בעלות הברית, 1946), מייסד, מארגן ומפקד מחנה אושוויץ:

" [...] נקראתי פתאום אל הרייכספיהרר ס"ס (היינריך הימלר) לברלין, [...] פתח ואמר לי בלשון זו בקירוב: 'הפיהרר פקד על הפתרון הסופי של השאלה היהודית, ואנחנו ה"ס"ס חייבים לבצע פקודה זו. מקומות ההשמדה הקיימים שבמזרח אין בכוחם לבצע את האקציות הגדולות [...] לכן קבעתי לתכלית זו את **אושוויץ**, ראשית בשל מצב התחבורה הטכני הנוח, ושנית משום שהתחום שייקבע לתכלית זו ניתן בנקל לבידוד ולהסוואה. למילוי משימה זו [...] פקודה זו עליך לשמור בסוד מוחלט ואפילו מפני הממונים עליך. לאחר שיחתך עם אייכמן תמציא לי מיד את התכניות למתקנים המיועדים'. [...] כעבור זמן קצר בא אייכמן אלי לאושוויץ. הוא הביאני בסוד התוכניות לאקציות בארצות השונות. [...] הוא מנה גם מספרים של המשלוחים הצפויים, אותם אני יכול למנות יותר. להלן אנחנו ביררנו את ביצוע ההשמדה. רק גז בא בחשבון, שכן סילוק ההמונים הצפויים ברייה הוא בלתי אפשרי ויהיה בו עומס רב מדי על אנשי ה"ס"ס, החייבים לבצע זאת גם נוכח נשים וילדים. אייכמן מסר לי גם על ההמתה בגזי פליטה של משאיות, [...] אולם שיטה זו אינה באה בחשבון לגבי משלוחי ההמונים העומדים להגיע לאושוויץ. ההמתה בגז תחמוצת-הפחמן [...] מצריכה מיבנים רבים מדי, והשגת הגז להשמדת המונים בעייתית מאוד. [...] אייכמן אמר, כי יתעניין בגז שקל להשיגו ושאינו מצריך מתקנים מיוחדים. [...] מצאנו אחוזת איכרים [...], בירקנאו לעתיד. המקום היה מרוחק, מוגן כנגד הצצה [...], ולא מרוחק מהרכבת. הגוויות עתידות היו להיקבר בבורות ארוכים ועמוקים שבאחו הסמוך. על שריפת [הגוויות] לא חשבנו באותו זמן. העלינו בחשבון, [...] אפשר להמית בבת אחת כ-800 איש על-ידי גז מתאים [...] במועד פתיחת האקציות עוד לא יכול אייכמן לנקוב, משום שהכל היה עדיין בשלב של הכנה, והרייכספיהרר ס"ס טרם ציווה על ההתחלה. [...] באחד הימים, אמר לי אייכמן, שהרייכספיהרר ס"ס מסכים לתכנית [...] "

(' י : ארד ' י , גוטמן א , ' מרגליות , השואה בתיעוד , תשל"ט עמ' 280 – 281)

א. **הבע דעתך** - האם ניתן לקבוע כי מדיניות ההשמדה כוונה ותוכננה ע"י היטלר והנהגת

המשטר הנאצי? **בסס** תשובתך באמצעות שתי עובדות מקטע המקור. (14)

ב. **נסח** שאלת הרחבה העוסקת בשיטות ההשמדה וה**סבר** את חשיבותה להבנת מדיניות

המשטר הנאצי להשמדת היהודים, תוך התבססות על עובדות היסטוריות שלמדת. (16)

4. ההתנגדות במחנות ההשמדה (40%)

קרא קטעי מקור אלו וענה על הסעיפים שאחריהם:

מעדותו של שלמה דרגון על מרד הזונדרקומנדו בבירקנאו

" בהתחלה הארגון היה תלוי במצב ששרר בחודשי הסתיו והחורף של שנת 1944. כיוון שבאותו זמן לא נזקקו להרבה ידיים עובדות במשרפות – מנינו כמה מאות גברים, במשרפה III - היינו בטוחים שאנחנו נהיה הבאים בתור להמתה בגז ולהשמדה. חשבנו על מרד. היו כמה תוכניות: לפי תוכנית אחת היינו אמורים להכריע את הגרמנים בעת השמירה הלילית על המשרפה – בעת משמרת הלילה – ללבוש את מדיהם ולברוח. היו גם תוכניות אחרות, [...] אבל התוכניות לא יצאו אל הפועל. ארגון המרד נמשך כשנה אחת. חיכינו לשינוי במצב ששרר מחוץ למחנה, [...] רצינו לבצע את המרד יחד עם מורדים ממחנה אושוויץ 1. רצינו לפוצץ את המחנה ולהרוג את הגרמנים. אחת המשימות החיוניות ביותר היתה הפסקת זרם החשמל למחנה ולגדרות החשמליות. כשעת כושר נקבעה שיבתן של חוליות העבודה מבחוץ, כלומר אלה שעבדו מחוץ למחנה... המרד החל באוקטובר 1944. הוציאו את הקבוצה שלנו ממשרפה III לחצר, ואז החלה סלקציה... הגרמנים רצו לערוך סלקציה במאה אסירי זונדרקומנדו. אחדים מאתנו רצו לפתוח מיד במרד, בלא לחכות לפקודה... פתחנו בהתקפה על אנשי הס"ס והסתייענו בכל מה שנקרה בדרכנו. פצענו שנים עשר איש...

(מקור: גדעון גריף, בכינוי בלי דמעות, יד ושם, ירושלים, עמ' 199-195).

א. אתר בספר הלימוד קטע מקור נוסף, (ציין מראה מקום) העוסק בהתנגדות היהודית **והשווה** בין שני הארועים, באמצעות שלושה תבחינים. **הסבר** מה ניתן ללמוד מההשוואה על הדילמות שעלו בתכנון ההתנגדות היהודית בתקופת ההשמדה. (20)

ב. הבע דעתך, האם התנגדות היהודים בגטאות או במחנות ההשמדה, יכולה להחשב כ'מעשה גבורה'? **נמק** תשובתך בהתבסס על מה שלמדת ועל קטעי המקור. (20)

בהצלחה

צוות היסטוריה

אורט חולון

מחווון

שאלה	סעיף	אחוזים	חלוקה	דגשים
1.	א	18	הצגת המושגים-12(4 כ"א), הסבר הקשר= 6	
	ב	12	בחירת קטע-3, הסבר הביטוי האידיאולוגי- 6, ביסוס-3	
2	א	18	השוואה--תבחינים-4, פירוט-9 הסבר המסקנה-5	תבחינים=4.
	ב	12	דילמה(4)+שני נימוקים מהקטע-8, נימוק נוסף 4	
3	א	14	הבעת דעה- 8 (מתוך זה הסבר-4), ביסוס:שתי עובדות-6	
	ב	16	שאלת הרחבה-8(אין תשובה במקור-4, עוסקת בנושא-3, חשיבה היסטורית), הסבר-4, עובדות היסטוריות-4	
4	א	20	השוואה: קטע מתאים(3) תבחינים-6, פירוט-6, מה ניתן ללמוד(מסקנה)-5	דרוג שלושה תבחינים: 1-3-4
	ב	20	הבעת דיעה- הצגת העמדה-3, הסבר-4, נימוקים מהמקור,6, מהנלמד 7- סה"כ 13	